

— Amikor a választás előtt lenni voltam Szegeden, többen azt kérdezték tőlem, hogy miért nem jön Peidl maga le. Megmagyaráztam távollmaradásának okát és megmondtam, hogy éppen azért válasszák meg, ami meg is történt. Ebben a munkában nagy mértékben voltak segítségünkre a liberális polgárok. (Éljenzés.) Lehetnek köztünk ellentétek, de ha arról van szó, hogy építő munkára kell összefognunk, akkor ezek az ellentétek eltűnnek. A szegedi választáson az eddigi gyakorlat ellenkezője történt. Eddig ugyanis a választók csak addig látták a jelöltjüket, amíg a kezébe nem adták a mandátumot, meri azután kevesen tartották szükségesnek, hogy választóiknak számot adjanak munkájukról, most pedig Szeged város második kerületének választói addig nem látták jelöltjüket, amíg a választás nem történt meg. Ez tulajdonképpen így is van helyesen. (Helyeslés.)

— Nem frázis az, hogy *mi vissza akarjuk szerezni Magyarországot. Nekünk a lelkünkben él ennek a szükségessége.* (Taps és éljenzés.) Mi tudjuk, hogy nagy feladat előtt állunk, de kisebbségben vagyunk és így a nemzetgyűlésen csak az ostor szerepét tölthetjük be. Erőszakos változásokat sem a gazdasági élet, sem a politika nem tűr. *Csak a fokozatos fejlődés biztosít maradandó emléket. Mi ennek a fokozatos fejlődésnek az alapján dolgozunk.* Ha ez ellen bárhol a választóknak kifogása van, mi félre állunk, mert nekünk nem a mandátum a fontos, mi csak a megszabott egyenes uton haladunk. A fokozatos fejlődés nem hoz máról holnapra eredményeket, hosszú évek kellenek ahhoz, amíg mi kézzel fogható eredményeket mutathatunk föl. A háború előtti reakció, konzervatív politika miatt kulturális téren is nagyon hátra maradtunk. Nagyon jól tudjuk azonban, hogy az, amiért küzdünk, nem a mi, hanem a gyermekeink öröke lesz. Peidl Gyula is ezt az elvet vallja és ezért vagyok büszke, hogy vele együtt mentem a nemzetgyűlésbe. Mi egyszer már együtt álltunk, amikor együtt tartottuk hátunkat az ország összeomlása elé és amikor mindketőnk feje fölött lógott az akasztófa kötele. Csak annyit mondhatok, hogy Szeged népe jól választott, amikor Peidlt választotta meg és erre a választásra büszke lehet. (Hosszantartó taps és éljenzés.) Önök olvassanak tapsot, tudják, mit csinálunk. Nem kívánunk mást, mint őszinteséget és becsületes kritikát.

A halgatóság meleg ünnepléssel honorálta a szónokot, aki után

Batitz Gyula

lépett az emelvényre. Gomblyukában piros szegfű virított. Az egybegyűlték szokatlanul meleg ünnepléssel fogadták, mire Batitz Gyula kijelentette, hogy a vörös szegfű nem tűntetés akar lenni. Nagyon szereti a virágot és azért tűzte ki.

— Akkor is éljen — kiáltotta valaki, mire ujult erővel tört ki az éljenzés.

— Én azelőtt a szegedi szociáldemokrata párt titkára voltam, kezdte beszédét Batitz — és részt vettem a munkásság és azon kisszámú polgárság küzdelmében, akik a liberáliszmust, a demokráciát és az általános titkos választójogot irták zászlajukra, néhány furcsaságot tapasztaltam. Engedjék meg, hogy ezeket elmondjam. Minket bolsevistáknak neveznek, ezzel akarnak bennünket lejáratni. (Közbeszólás: De nem sikerül ám!) Emlékeztetem Szeged város polgárságát és munkásságát,

Házat! Földet! Üzletet!

mindig a legelőnyösebben vehet vagy eladhat Szabó ingatlan iroda által, Takaréktár-utca 3. Telefonszám: 10-54. Szolid és a legmegbízhatóbb. — Állandó nagy előjegyzés házak, földek és üzletek eladására. 1240

hogy a háború előtt, amikor az általános választójogért küzdöttünk, akkor Szeged város reakciós-konzervatív polgársága megtapsolta a bennünket kardlapozó rendőroket és a markába nevetett örömeiben. 1918 novemberében pedig, amikor a város munkássága és liberális polgársága népgyűlést hívott össze a Klauzál-térre, engem is felszólítottak, hogy beszéljek. Előtte dr. Kósó István (Óriási zaj.) nemzetgyűlési képviselő, eridőszerinti államtitkár (Közbeszólás: Akkor is levelel) szólt föl és szóról szóról a következőket mondotta: „Örömmel adhatjuk tudtul Szeged város közönségének, hogy *Kelet felől kezd föltűnni a szabadság hajnalhasáda*...”. Mindenki tudja, hogy a bolsevizmust dicsőíti ezzel. (Helyeslés.) Én higgadságra hívtam föl Szeged város munkásságát és azt mondtam, hogy minden embernek kötelessége, hogy a rendre ügyeljen, hogy megóvjon minden kiló lisztet, minden szem burgonyát a rablástól. A gyűlés végén pedig a polgárság büszke volt arra, hogy a polgári szónok sokkal radikálisabb volt, mint a szociáldemokraták szónoka. Most, amikor a konszolidációért harcolunk és azt mondjuk, hogy azt csak a jogrend helyreállításával érhetjük el, most ránk fogják, hogy mi vagyunk a bolsevisták. Ez az a furcsaság, amit el akartam mondani és ami megmutatja, hogy milyen furcsán változnak a politikai viszonyok és a mindenkor szereplő politikusok.

— A választás alatt minden eszököt fölhasználtak arra, hogy a munkásságot és a polgárságot el-tántorítsák attól, a bűncselekménytől, hogy szociáldemokratára szavazzon. (Derűtlenség.) De ez nem sikerült és Uram bocsá, Szeged város második kerületében megválasztottak egy virtigli szociáldemokratát. (Zajos derűtlenség, taps, éljenzés.) Ha a drágaság miatt panaszkodik egy munkás, azt mondják, hogy azért van drágaság, mert szociáldemokrata képviselőt választottak. (Közbeszólás: Nem hiszük ám el!) Azért említem föl ezt, nehogy fölüljön valaki, mert aki gondolkodni tud, annak tisztában kell lennie azzal, hogy a drágaság inkább a dohányutcai mérénylettel és a rokonkörülményekkel hozható vonatkozásba. (Helyeslés.) Aki tehát olcsóságot akar, annak kötelessége, hogy a jogrendért harcoljon.

A hosszantartó éljenzéssel fogadott beszéd után

Pikler Emil

emelkedett szófásra.

— Körülbelül 400 évvel ezelőtt — kezdte beszédét — egy svéd államférfi megáldapította, hogy az országokat igen kevés bölcsességgel kormányozzák. Hát csakugyan kevés bölcsességgel kormányozzák most nálunk is. Ennek köszönhetjük, hogy amikor megjelennek a munkásság képviselői Szegeden, nemcsak a munkások üdvözlőinek bennünket, hanem a dolgozó polgárok is. Ennek az országkormányzó bölcsességnek a köve kezmenye az is, hogy vannak, akiknek előjoguk van a munkanélküliségre. Amikor egy munkás kerül a bíróság elé, akár mint panaszos, mint vádlott, vagy mint tanu, a bíróságnak arra a kérdésére, hogy „mi a foglalkozása”, nem azt mondja, hogy „az apám fölbitokos”. (Folkliarások: Az „istennyi”!). ha-

nem ezt mondja, hogy *munkás* vagyok. De hát ime, vannak ebben az országban olyanok, akiknek előjoguk van a munkanélküli életre.

— A szociáldemokrácia látszólag külön utat jelöl meg a munkásság számára, de ez az eltérés csak látszólagos, mert a különbség elenyészik, amikor a kultúra, a jogrend, a jogbiztonság megvédéséért folyik a harc. Ezt bizonyítja, hogy a liberális polgárok Peidl Gyulára szavaztak.

— A kevés bölcsességgel való kormányzás nagyon veszélyes, különösen egy ilyen országban, mint Magyarország. Az ilyen kormányzás forradalmi hangulatot teremt. A szociáldemokrata pártot forradalmi pártnak nevezik. Én szociáldemokrata vagyok, de kijelentem, hogy én nem akarok forradalmat. A polgárságot azzal szeretnék elijeszteni tőlünk, hogy mi nemzetközi vagyunk, pedig nemzeti minden, az ég is, a föld is, a Nap is. A nemzetköziség védje csak frázis, mert nem jelent mást, mint azt, hogy a munkásság a *nagyítóke nemzetköziségevel szembeállítja a munkásság nemzetközi szervezetét*. Szeretném látni azt a magyar cukorbárt, aki hazafiságból olcsóbban adja a magyar népnek a cukrot, mint amennyit ő fizetett érte külföldre. Eljön az az idő, amikor a szociáldemokrácia megszűnik, de csak akkor, ha nem lesznek elnyomók és elnyomottak. De addig lesz. Ha ránkörik Ázsia minden hegyét, ha megszervezik ellenünk a világ minden Hétjás Ivánját — akkor is lesz!

Pikler Emil beszédét óriási taps és lelkesedés között fejezte be. Utána

dr. Györki Imre

Debrecen nemzetgyűlési képviselője beszélt.

— Azok előtt, akik Magyarország utolsó husz esztendejének történetét ismerik — mondotta Györki, azok előtt élénk emlékezetben lehet az a közjogi harc, amit az ellenzék vívott az osztrák elnyomás, az osztrák ki-zsákmányolás ellen. Akkor azt fáj-lalták, hogy az osztrák diplomácia a külföld előtt, mint Ausztria gyarmatát állította be Magyarországot. Akik a külföldön jártak, ennek eredményeképpen meg is állapíthatták, hogy Magyarországot sehol sem kezelik önálló államként. Ez fájdalmas volt, de ugyanilyen fájdalmas az is, hogy ma alig van nap, amikor szó ne kerülne a külföldön a Magyarországon uralkodó botrányos állapotokról. Azt látják külföldön, hogy Európa szegymére ide hozták

a legsötétebb Ázsiát, a reakciót. (Helyeslés). Mert ezt bizonyítja az, ami az utóbbi két és fél év alatt történt a keresztény-nemzeti jelszó alatt. A napokban folyt le az orgoványi gyilkosság tárcyálása, a napokban lobogtatja meg magát fejünk fölött az „istennyi”, most folyik a Landau-pör és bennünket mondanak hazaárulóknak, bennünket, akik ennek az állapotnak a megszüntetésére törekszünk.

— Amikor a szociáldemokrata párt bevonult a törvényhozásba, két jelszót tűzött a zászlajára: „Küzdelem a jogért” és „Küzdelem a kenyérért”, mert lehetetlen az, hogy akadjon olyan ország, ahol internálnak, rendőri jelentkezésre kényszerítenek, börtönbe vetnek embereket politikai meggyőződésükért és legyenek sokan olyanok, akik nem mernek hazajönni, mert félnek, nem a magyar igazságszolgáltatástól, hanem a felelőtlen elemektől, az istenniyiaktól! (Nagy zaj). A munkásságot ezek a körülmények és a kenyérinség kivándorlásra kényszerítik. Azt mondják, hogy mi merev osztálypolitikát folytatunk, de mi tudjuk, hogy amikor a munkásságért küzdünk, akkor az országért harcolunk, mert mégis csak a dolgozók vannak többségben.

— A tisztviselőkérdésben szintén jelszó politika folyt. A választás alatt mindenre rávették a tisztviselői kart, de most, amikor túl vagyunk a választásokon és nincs már szükségük a tisztviselők támogatására, B-listára tették őket.

— Mi szót emeltünk a tanszabadságért. Szemünkbe vágta, hogy mi köztünk nekünk a numerus clausus-hoz, hiszen a munkásgyermekek nem mennek az egyetemre. De mivel a tanszabadság is a közszabadsághoz tartozik és azt jelenti, hogy mindenki tanulhasson, aki akar, tehát harcolunk érte.

— A munkásság és a liberális polgárság olyan munkát végzett a választások alatt, amely erőt ad nekünk a további küzdelemre. De önöknek sem szabad pihenni, hanem tovább kell küzdeniök, mert közelnek a közfégi választások és föl kell verni a küzdelmet a reakció ellen minden vonalon. (Helyeslés.) Ha továbbra is olyan erőt fejtünk ki, mint amilyent eddig kifejtettünk, akkor elérjük, hogy Magyarországon olcsó lesz a kenyér és drága az emberélet! (Hosszantartó éljenzés és taps.)

Ezután Kovács Imre pártvezetőségi tag néhány szóval bezárta a mindvégig lelkes hangulatu népgyűlést. Az óraműről ragyogó arcu emberek kitódultak az utcára és lelkesen tüntettek a második kerület nemzetgyűlési képviselője mellett és aztán a legnagyobb rendben osztlak szét.

Gyűlés és bankett a Csányi-vendéglőben.

Este nyolc órakor óriási érdeklődés mellett folyt le a Debreceni-utcai Csányi-féle vendéglőben a szociáldemokraták második gyűlése. Ezen Gerő Lipót intézett üdvözlő beszédet Peidl Gyulához, aki ezután itt is elmondotta beszámolóját. A gyűlés közönsége frenetikus tapsal és éljenzéssel kísérte a képviselő beszédét, majd Szabó Imre, Batitz Gyula, Pikler Emil és dr. Györki Imre mondtak hatásos beszédet.

A gyűlés után féltízórai kezdettel ugyancsak a felsővárosi Csányi-féle vendéglőben bankettet rendezett a szociáldemokrata párt a vendégek tiszteletére. A vacsorán a liberális polgárság számos képviselője is

megjelent, köztük Ottóváry Károly, a Bárczy-párt elnöke. Vacsora után Gerő Lipót, a magántisztviselők szervezetének elnöke mondott pohárköszöntőt a vendégekre és Peidl Gyulára. — Nehéz feladat ez — ugymond —, mert a szociáldemokraták nem szokták egymást ünnepelni és dicsőíteni. A szociáldemokraták törekvése nem titok. Beleakarnak kapcsolódni az országépítő munkába. Fölajánlják ehhez a munkáskezeket. Ezért hagytak föl a passzívítással, noha nagy terrorsal kellett megküzdieniök. Az a program, amit Peidl Gyula adott a nemzetgyűlésen, a szociáldemokratáké, de lehet a liberális polgárságé is. A